

DE SOCIAALECONOMISCHE EFFECTEN VAN BLAUWE STAD OP DE OMGEVING

Een onderzoek naar de gevolgen van de aanleg van
Blauwestad voor de omliggende dorpen

Auteur: Frank Riemersma
Begeleider: Jacco Kuper
Rijksuniversiteit Groningen, Faculteit Ruimtelijke
Wetenschappen
22-01-2018

Samenvatting

In dit onderzoek wordt behandeld welke sociaaleconomische effecten de aanleg van Blauwestad heeft op de omliggende dorpen met als gevolg dat de betrokken partijen kunnen reflecteren op de beoogde doelen van de aanleg van Blauwestad zijn behaald. Hierbij is kwantitatief onderzoek gedaan in de dorpen Winschoten, Midwolda en Finsterwolde. Uit de theorie blijkt dat de gemeente Oldambt zich jarenlang heeft gericht op de verkeerde doelgroep waardoor Blauwestad in eerste instantie kan worden omschreven als een mislukt project. Echter ervaren de omliggende bewoners het project Blauwestad als een positieve toevoeging aan hun omgeving waarbij vooral de nieuwe mogelijkheden op het gebied van recreatie en natuur worden geprezen. Uit het onderzoek blijkt verder dat Winschoten de aanleg van Blauwestad het hoogste waardeert ten opzichte van de andere twee dorpen. De theorie leert ons verder dat er binnen de eigen provinciegrenzen moet worden gezocht naar een geschikte doelgroep om Blauwestad mee te vullen. Hierbij moet er vooral ruimte worden gemaakt voor woningen in het goedkopere huizensegment. Uiteindelijk blijkt dat de verwachting van de gemeente Oldambt dat Blauwestad als een verbindingsplek tussen de dorpen zou kunnen dienen niet wordt gedragen door de inwoners van Winschoten, Midwolda en Finsterwolde. Hierdoor zou nog eens kritisch moeten worden gekeken naar de opgestelde doelen en een manier worden bedacht hoe deze toch kunnen worden behaald.

Inhoudsopgave:

1. Introductie	
1.1. Achtergrond.....	3
1.2. Probleemstelling.....	5
1.3. Relevantie.....	5
1.4. Structuur.....	5
2. Theoretisch Kader	
2.1. Gebiedsinrichting en waardering.....	6
2.2. Problemen Blauwestad.....	7
2.3. Verwachte effecten op de omgeving van Blauwestad.....	8
2.4. Conceptueel model.....	9
2.5. Hypothese.....	9
3. Methodologie	
3.1. Dataverzameling.....	10
3.2. De enquête.....	10
3.4. Kwaliteit data en ethiek.....	11
3.5. Analyse.....	11
4. Resultaten	
4.1. Ervaring Blauwestad door de omgeving.....	13
4.2. Verschil in effecten tussen de onderzoeksgebieden.....	15
4.3. Verschil tussen verwachte effect en werkelijke effect.....	16
4.4. Discussie.....	17
5. Conclusies	
5.1. Conclusie.....	18
5.2. Reflectie.....	18
5.3. Aanbevelingen.....	18
Literatuurlijst.....	19
Bijlagen.....	21

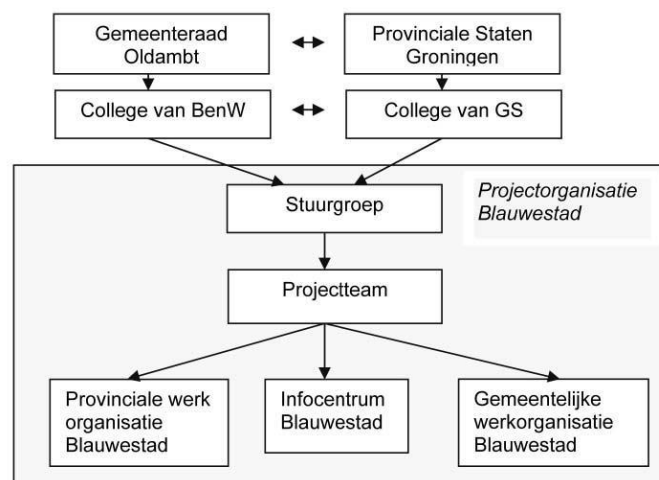
1. Introductie

1.1 Achtergrond

Toen in 1991 het huidige Oldambt gebied door de regering werd aangewezen als één van de zes Nederlandse gebieden waar de leefbaarheid moest worden verbeterd, was het duidelijk dat er wat moest veranderen in Oost-Groningen. De landbouwgebieden in Oost-Groningen bleken weinig meer op te leveren en omdat de jonge generatie wegtrok uit het gebied hadden de meeste boerenbedrijven geen opvolger die het bedrijf in stand konden houden (Nij Bijvank, 1998). Er werd dus gezocht naar een nieuwe invulling van het gebied dat nu bekend staat als de gemeente Oldambt. In de gemeente Oldambt treedt vergrijzing op en is er een sterke afname van het inwonersaantal te zien (STOWA, 2004). De populairste manier om krimp in een gebied aan te pakken is het gebruiken van een vorm van citymarketing of regiomarketing genaamd 'koude krimp aanpak' (Hospers, 2011). Hierbij worden kavels gerealiseerd om mensen van buiten het gebied aan te trekken zoals mensen uit de Randstad. Deze aanpak heeft er voor gezorgd dat lokale bewoners plaats moesten maken voor een nieuw te ontwikkelen gebied: Blauwestad.

Blauwestad is een ontwikkelingsproject in Oost-Groningen dat in 1998 is begonnen op initiatief van de provincie Groningen (Gemeente Oldambt, 2010). Hierbij is landbouwgrond omgezet in een kunstmatig meer, het Oldambtmeer, en is er een 'schiereiland' aangelegd waar ruimte is om te wonen. Hiervoor moest er 1574 hectare landbouwgrond worden opgekocht van in totaal 55 agrarische bedrijven (Nij Bijvank, 1998). Dit waren voornamelijk kleine boerenbedrijven die er ook voor konden kiezen om hun stuk grond, dat binnen de grenzen van Blauwestad is gelegen, te ruilen tegen grond dat buiten Blauwestad ligt (Nij Bijvank, 1998). Het beoogde doel was om middels een publiek-private samenwerking tussen de provincie Groningen en projectontwikkelaars 1500 woningen te realiseren (Gemeente Oldambt, 2010). Toen dit niet haalbaar bleek te zijn is in 2009 de samenwerking beëindigd en is in 2010 overgegaan op een publiek-publieke samenwerking tussen de provincie Groningen en de gemeente Oldambt.

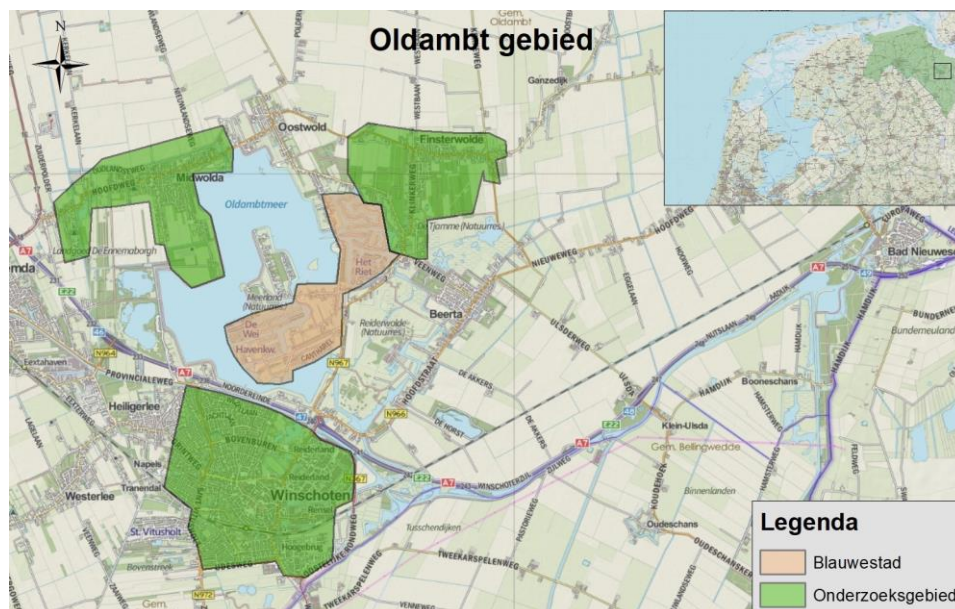
In figuur 1.1. is te zien dat deze publiek-publieke samenwerking zorgt voor een gelijkwaardige verhouding tussen de gemeente Oldambt en de provincie Groningen. Hierbij heeft de provincie Groningen geïnvesteerd in het gebied en is deze eigenaar van de grond en beheert en onderhoudt de gemeente Oldambt het gebied (gemeente Oldambt 2010). Een belangrijk aspect van deze samenwerking is het feit de gemeente en de provincie samen financiële verantwoordelijkheid hebben voor de realisatie van Blauwestad (Gemeente Oldambt, 2010).

Figuur 1.1. De organisatiestructuur van de samenwerking tussen de gemeente Oldambt en de provincie Groningen. Bron: Gemeente Oldambt, 2010.

De aanleg van Blauwestad zou moeten zorgen voor een sociaaleconomische impuls in de gemeente Groningen door investeringen in infrastructuur, natuur, recreatieve voorzieningen en woongelegenheid. Hiervoor worden ruime kavels gecreëerd en op de markt gezet waardoor potentiële bewoners er hun eigen huis kunnen bouwen met als gevolg een unieke en diverse omgeving. Het nieuwe gebied zou volgens de gemeente Oldambt (2017) moeten functioneren als een 'Blauw Hart' voor de omgeving waarbij gericht wordt op het duurdere segment van de huizenmarkt. De gemeente maakt hiermee duidelijk dat de aanleg van Blauwestad niet alleen voor de toekomstige bewoners van Blauwestad is maar ook als verbindingsplek voor de omliggende dorpen en hun bewoners.

Nadat er te weinig interesse bleek te zijn voor de dure kavels moest er binnen de provincie gekeken worden naar nieuwe belangstellenden om de ruimte op te vullen. Hierbij ging men zich richten op de omliggende gebieden. De gemeente Oldambt behoort met een gemiddeld inkomen van twintig duizend euro echter tot een van de armste gemeentes van Nederland (CBS, 2017) waardoor er een contrast ontstaat tussen de dure kavels van Blauwestad en de relatief arme omwonenden. Om leegstand te voorkomen is gekozen voor een andere invulling van het gebied en worden er momenteel goedkopere woningen gebouwd met als gevolg dat de vraag weer toeneemt en Blauwestad langzaam volloopt.

Figuur 1.2. Het onderzoeksgebied dat is gebruik voor deze scriptie. Bron: Eigen werk.

In figuur 1.2. is een deel van de gemeente Oldambt te zien en zijn de dorpen Winschoten, Midwolda en Finsterwolde met groen aangegeven ten opzichte van het oranje aangegeven Blauwestad. Om te onderzoeken welke sociaaleconomische effecten de aanleg van Blauwestad gehad heeft op het onderzoeksgebied is het onvermijdelijk om de mening van de lokale bevolking uit de omliggende dorpen te peilen. Deze mensen, vooral de mensen die er al een lange tijd wonen, hebben de sterkste band met het gebied en kunnen daarom waardevolle kennis bezitten over de effecten van de aanleg van Blauwestad op henzelf en hun omgeving. Een aanwijzing hiervoor is te vinden in een artikel van Giuliani (2003) die stelt dat hoe langer men op een plek woont hoe sterker de band met deze plek wordt.

1.2 Probleemstelling

Het doel van dit onderzoek is te achterhalen wat de sociaaleconomische effecten zijn van het aanleggen van Blauwestad op de directe omgeving. Met de directe omgeving worden de randdorpen van Blauwe Stad bedoeld zoals ook behandeld in het omgevingsplan van de Gemeente Oldambt (2017). Deze dorpen zijn: Scheemda, Midwolda, Oostwold, Finsterwolde, Beerta en Winschoten. Voor het onderzoek zijn alleen de dorpen Midwolda, Finsterwolde en Winschoten gebruikt omdat deze gecombineerd een soort buffer om Blauwestad vormen waardoor deze het meest interessant zijn voor dit onderzoek. Daarnaast is het onderzoek door deze afbakening compact en uitvoerbaar gehouden. De onderzoeksvraag die hierbij hoort luidt als volgt: *Welke sociaaleconomische effecten heeft de aanleg van Blauwe Stad op de directe omgeving en haar bewoners?*

De volgende deelvragen zullen de leidraad zijn voor de structuur van het onderzoek:

- Wat merken de bewoners van de omringende dorpen van de effecten van de aanleg van Blauwe Stad?
- Zijn de sociaaleconomische effecten van Blauwe Stad op de omgeving overal hetzelfde in de omringende gebieden?
- Zijn er verschillen tussen het verwachte effect en het werkelijke effect op de omringende gebieden?

1.3 Relevantie

De resultaten van dit onderzoek zullen kunnen bijdragen aan het krijgen van een goed beeld van de sociaaleconomische effecten van Blauwe Stad op de directe omgeving. Hier hebben zowel de bestuurders als de betrokken bewoners baat bij aangezien het kan leiden tot een realisatiemoment bij de ontwikkelaars met als gevolg dat er kritischer kan worden gekeken naar de gevolgen van Blauwestad. Uit dit onderzoek komt mogelijk een algemeen beeld naar voren over hoe inwoners van de omringende dorpen Blauwestad ervaren waardoor er kan worden gekeken naar de zwakke en sterke punten van het gebied. De provincie Groningen en de gemeente Oldambt kunnen hier op inspelen door investeringen bijvoorbeeld meer te richten op infrastructuur mocht dat slecht worden ervaren door de bewoners. Een dergelijk onderzoek waarbij bewoners om hun mening wordt gevraagd doormiddel van enquêtes is al gepubliceerd. Echter is er nog geen wetenschappelijk onderzoek gepubliceerd over Blauwestad waarin de uitkomsten worden gelinkt aan wetenschappelijke theorieën. Dit onderzoek probeert daar verandering in te brengen door de zelf vergaarde resultaten te koppelen aan verschillende theorieën om op die manier de hoofdvraag te kunnen beantwoorden.

1.4 Structuur

De scriptie bestaat uit vijf hoofdstukken waarmee is geprobeerd een duidelijke en leesbare structuur te creëren. In de introductie is een korte uitleg te vinden over het onderwerp en de probleemstelling. Na de volgt een theoretisch kader waarin de belangrijkste en meest relevante theorieën uiteen worden gezet zodat er een algemeen beeld wordt verkregen over hoe er wordt nagedacht in de wetenschappelijke wereld over het inrichten van een gebied. Na het theoretisch kader wordt er meer specifiek ingegaan op de casestudie die bij deze scriptie is uitgevoerd. Zo gaat hoofdstuk drie over de methodologie die is toegepast zodat de lezer begrijpt hoe het onderzoek is opgezet en uitgevoerd alvorens de resultaten te lezen. Deze resultaten zullen aan bod komen in hoofdstuk vier en vervolgens in de vorm van een discussie worden gekoppeld aan de theorieën die zijn besproken in hoofdstuk twee. Hoofdstuk vijf geeft de belangrijkste conclusies van het onderzoek weer en bevat daarnaast een reflectie van het onderzoek en het onderzoeksproces.

2. Theoretisch kader

Inleiding

In dit hoofdstuk zullen verschillende theorieën worden behandeld die te maken hebben met effecten die bewoners ervaren als er een verandering optreedt in hun omgeving. Allereerst worden er algemene theorieën besproken over gebiedsinrichting waarna vervolgens een deel theorie specifiek aan Blauwestad wordt gekoppeld om de lezer te laten zien hoe de theorie aansluit bij het onderzoeksgebied. Vervolgens worden er effecten opgenoemd die in deze thesis zijn onderzocht door middel van een enquête. Er wordt daarna een conceptueel model gepresenteerd waarin de belangrijkste theorie is weergegeven zodat de lezer snel kan zien hoe de theorie wordt gekoppeld aan dit onderzoek. Tot slot worden er de verwachte hypothesen besproken.

2.1 Gebiedsinrichting en waardering

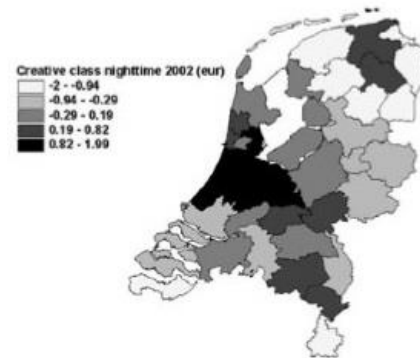
Het (her)inrichten van een gebied zorgt ervoor dat bewoners te maken krijgen met een verandering van hun omgeving. Door deze verandering kan de verbondenheid van de bewoners met de omgeving afnemen of juist toenemen. Deze 'place attachment' is de verbondenheid die een persoon voelt met een plek, voortgekomen uit de manier waarop iemand zijn fysieke omgeving ervaart (Brown & Perkins, 1992). De fysieke omgeving zorgt er volgens Brown en Perkins (1992) voor dat men zijn plek in de maatschappij kent, zowel als individu als in een groep. Zo representeren huizen hoe de onderlinge relatie is tussen de bewoners van de buurt (Brown & Perkins, 1992). In een individualistische maatschappij zoals in Amerika proberen mensen vaak hun huis zo uniek en persoonlijk mogelijk te maken (Brown & Perkins, 1992) terwijl in Nederland veel buurten bestaan uit dezelfde (rijtjes)woningen wat duidt op een zekere vorm van collectivisme. Op deze manier kan de fysieke omgeving er voor zorgen dat mensen zich verbonden voelen als groep of dat men zich juist afgezonderd voelt en zich meer als individu binnen een gebied voelt. Als er een verandering optreedt in de fysieke omgeving kunnen mensen hun plek in de maatschappij uit het oog verliezen en kunnen mensen ook mee veranderen. Een bepaalde place attachment met een plek zorgt namelijk voor gevoel van vertrouwen, zekerheid en veiligheid. Als dit wordt aangetast kan dit psychologisch hard aankomen bij mensen (Brown & Perkins, 1992). Giuliani (2003) bekijkt place attachment vanuit een breder perspectief door uiteen te zetten dat er conflicten kunnen ontstaan als bepaalde groepen mensen dezelfde waarde hechten aan dezelfde plek. Echter benadrukt Giuliani (2003) dat de verbondenheid met een bepaalde plek een vaag concept is en dat er meerdere termen bestaan zoals place attachment om de verbondenheid met een plek aan te duiden. Manzo en Devine-Wright (2014) geven aan dat juist deze verschillende termen en ideeën over place attachment bijdragen aan de ontwikkeling van het concept place attachment.

Antrop (1998) benadrukt dat veranderingen in het landschap niet per se tot een nieuwe ervaring van het landschap hoeven te leiden. Er wordt daarbij onderscheid gemaakt tussen verandering in 'appearance' enerzijds en verandering in 'identity' anderzijds (Antrop, 1998). Een verandering in appearance kan hierbij worden gezien als een verandering in de fysieke omgeving, oftewel een waargenomen verandering. Verandering van identity kan worden omschreven als een verandering van de invulling van een gebied, oftewel de functie van een gebied. Antrop (1998) stelt dat een fysieke ingreep van een gebied (verandering in appearance) niet per se hoeft te lijden tot een verandering van de functie van een gebied (verandering in identity). Blauwestad is een voorbeeld van een verandering in zowel appearance als identity. Er vindt namelijk een ingrijpende verandering plaats in de fysieke omgeving door het aanleggen van een meer met een kunstmatig eiland waar plek is om te wonen en te recreëren. De functie van het gebied is hierdoor veranderd van een grotendeels landbouwgebied naar een woon en recreatiegebied. De relatie tussen Blauwestad en de omliggende dorpen kan, op basis van het artikel van Antrop (1998), worden omschreven als een 'Vertical Functional Relationship' waarmee wordt bedoeld dat er een uitwisseling is van diensten waarbij

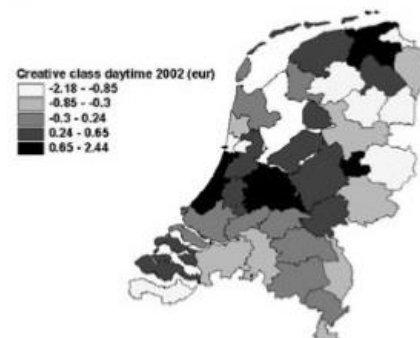
afstand geen rol speelt. Met de komst van Blauwestad hebben de bewoners van de omringende dorpen meer recreatiemogelijkheden en kunnen de bewoners van Blauwestad gebruik maken van bestaande faciliteiten in de omringende dorpen zoals basisscholen. Echter zorgt het hebben van meer recreatiemogelijkheden volgens Kaltenborn (1997) niet meteen voor het ontwikkelen van een hechtere band met een plaats. Het hebben van meer faciliteiten zorgt volgens Bonaiuto et al. (1999) echter wel voor meer verbondenheid met een bepaalde plaats. Hieruit kan worden geconcludeerd dat de place attachment kan worden gestimuleerd mits er genoeg faciliteiten aanwezig zijn.

2.2 Problemen Blauwestad

Een negatief verschil tussen Blauwestad en de omringende dorpen is te vinden in de huizenmarkt. Er is volgens De Noordelijke Rekenkamer (2010) namelijk een tegenstrijdigheid in de wens van de Gemeente Oldambt om een aantrekkelijk woonmilieu te creëren die mensen van over de provinciegrenzen zal aantrekken en om goedkopere woningen voor de eigen regio te bouwen. Hiermee wordt gefocust op twee verschillende doelgroepen in één gebied. De combinatie van het aanbieden van dure kavels en het aantrekken van mensen uit gebieden met veel creatieve industrie zoals in de Randstad wekt de indruk dat de gemeente Oldambt een rijke creatieve klasse probeert aan te trekken zoals beschreven wordt door Florida (2005).

De creatieve klasse is volgens Florida (2005) het deel van de beroepsbevolking dat innovatieve arbeid levert. Voorbeelden hiervan zijn wetenschappers, kunstenaars en docenten. Volgens Florida (2005) trekt een hoge 'quality of place' een creatieve klasse aan waardoor vervolgens een economische groei ontstaat. Het gebied een economische impuls geven maakt ook deel uit van de omgevingsvisie die is opgesteld door de gemeente Oldambt (2017). Uit onderzoek van Van Aalst et al. (2006) blijkt dat de creatieve klasse in Nederland verspreid over het hele land woont (zie figuur 2.1.) en dat de provincie Groningen zelfs een concentratiegebied van de creatieve werkgelegenheid is. In figuur 2.1. is te zien hoe de creatieve klasse, zoals gedefinieerd door de EU, verspreid in Nederland woont en werkt.

Figuur 2.1. Een weergave van de verspreiding van de creatieve klasse in Nederland. Bron: Van Aalst et al. (2006)

De bovenste kaart geeft de woonplaats weer van de creatieve klasse en de onderste kaart geeft de werklocatie van de creatieve klasse weer. Uit de onderste kaart is af te leiden dat de creatieve klasse vrij verspreid over het noorden werkt door de donkere kleuren die de regio's Groningen, Oost-Groningen en Noord-Friesland hebben. Echter is op de bovenste kaart te zien dat alleen Groningen nog donker gekleurd is. Hierdoor is te concluderen dat de creatieve klasse voornamelijk in Groningen woont en zich van daar uit verspreidt over de omringende gebieden om te werken. Met het project Blauwestad werd dus onterecht geprobeerd om mensen vanuit de randstad naar Oost-Groningen te trekken, de doelgroep bevindt zich namelijk al in de eigen provincie.

Volgens Krätke (2010) is de definiëring 'creatieve klasse' echter te vaag en zou iedereen wel als creatief kunnen worden gezien. Ook stelt Krätke (2010) dat regionale ontwikkeling afhangt van de gehele werkende bevolking en dat maar een deel van de zogenaamde creatieve klasse, zoals beschreven door Florida (2005), invloed heeft op de regionale ontwikkeling.

Er bleek naar aanleiding van een onderzoek in 1997 al dat er in Blauwestad nauwelijks een markt is voor rijke westerlingen (De Noordelijke Rekenkamer, 2010). In een onderzoek van Latten et al. (2008) kwam naar voren dat de meeste dynamiek in verhuisgedrag zich binnen de provincie Groningen bevindt en de migratie van mensen uit andere provincies naar Groningen toe is verwaarloosbaar te noemen. Pellenburg en Van Steen (2003) toonden eerder al aan dat ook bedrijven vooral binnen de eigen regio migreren. Er kan hierdoor de conclusie worden getrokken dat de ontwikkelaars, ondanks de onderzoeken die zijn uitgevoerd naar de marktvraag, hebben overschat hoeveel westerlingen daadwerkelijk naar Blauwestad zouden trekken waardoor de verwachte sociaaleconomische impuls minder hoog zal zijn dan verwacht als gevolg van leegstand in Blauwestad. Het onderzoek van Van Aalst et al. (2006) laat zien dat een mogelijke doelgroep, de creatieve klasse, voor de kavels in Blauwestad zich al binnen de provinciegrenzen bevindt (zie figuur 2.1.). Pleijte (2009) geeft echter aan dat de afstand tussen de voorzieningen die de stad Groningen biedt en Blauwestad te groot is voor mensen om zich te vestigen in Blauwestad.

2.3 Verwachte effecten op de omgeving van Blauwestad

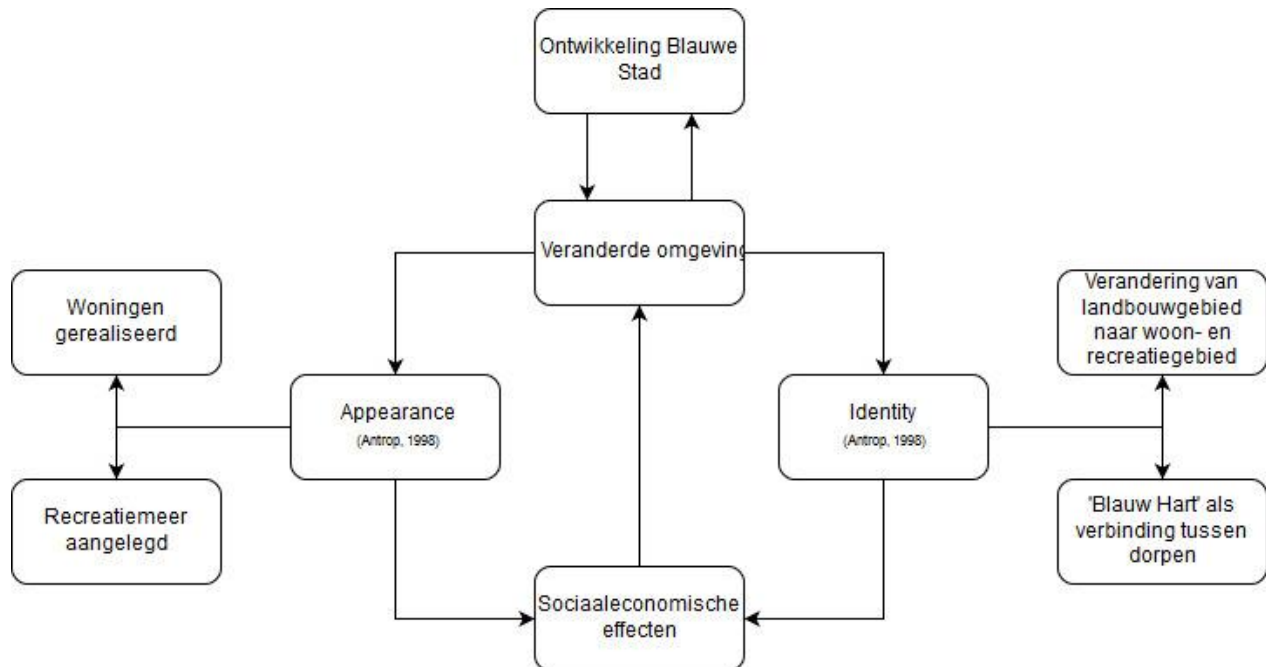
De effecten die in dit onderzoek onderzocht worden zijn vooral gericht op veranderingen in 'appearance' en 'identity' (Antrop, 1998) zoals eerder al beschreven is in dit onderzoek. Daarnaast wordt er aandacht besteed aan het gevoel van verbondenheid met een plek (place attachment). Om de derde deelvraag te kunnen beantwoorden zijn er een aantal verwachte effecten opgesteld die doormiddel van een enquête worden gevraagd.

Naast de fysieke veranderingen, bijvoorbeeld de aanleg van een fietspad of een strand, zijn vooral de sociale effecten interessant om te onderzoeken. Door bovenstaande theorieën te combineren met de omgevingsvisie van de Gemeente Oldambt (2017). Een lijst met te verwachten sociaaleconomische effecten ziet er als volgt uit:

1. De bewoners van de omliggende dorpen voelen zich niet gelijk aan de bewoners van Blauwestad
2. De bewoners voelen zich meer verbonden met de regio door Blauwestad als 'Blauw Hart'.
3. Er is een economische impuls gekomen in het gebied van de bewoners doordat de persoonlijke omgeving drukker is geworden als gevolg van het toenemende toerisme.
4. De bewoners van de omringende dorpen maken gebruik van de faciliteiten die Blauwestad met zich meebrengt (Recreatiemeer, wandelgebieden)

2.4 Conceptueel model

Het onderstaande conceptuele model (Figuur 2.2.) visualiseert hoe de sociaaleconomische effecten van de aanleg van Blauwestad tot stand kunnen komen. De richting van de pijlen geeft aan waar het onderdeel effect op uitoefent.

Figuur 2.2. Conceptueel model Ontwikkeling Blauwestad. Eigen werk.

Door de veranderingen in 'appearance' en 'Identity', afgeleid uit het artikel van Antrop (1998), te onderzoeken kunnen de sociaaleconomische effecten, zoals vermeld in hoofdstuk 2.3, op het gebied en haar inwoners worden achterhaald. De sociaaleconomische effecten hebben daarnaast ook weer invloed op de veranderde omgeving. Een voorbeeld hiervan is een ontwikkeling van een negatief beeld over de veranderde omgeving doordat de sociaaleconomische effecten nihil zijn.

2.5 Hypothese

Naar verwachting zullen er een aantal effecten te benoemen zijn als resultaat van dit onderzoek. Waarschijnlijk komt uit het onderzoek naar voren dat vooral Winschoten profiteert bij de aanleg van Blauwestad en zullen de andere dorpen Blauwestad minder hoog waarderen. Een aanwijzing hiervoor is al te vinden in het rapport van De Noordelijke Rekenkamer (2010) waarin werd genoemd dat een aantal bedrijven Blauwestad zien als een 'luxue uitbreiding' van Winschoten ten noorden van de A7. Daarnaast is er waarschijnlijk een verschil te ontdekken in effecten die de respondenten ervaren naarmate ze ouder zijn. Oudere mensen die langer in de omgeving wonen kennen de omgeving beter en kijken vanuit een historisch perspectief naar hun omgeving (Hay, 1998). Hierdoor speelt er meer emotie mee bij het beantwoorden van de vragen. Er wordt verwacht dat oudere mensen vaker negatiever tegen Blauwestad aankijken dan een jongere generatie doordat hun sterkere place attachment wordt aangetast en dit psychologisch hard kan aankomen zoals omschreven door Brown en Perkins (1992).

3. Methodologie

Inleiding

De data die voor dit onderzoek zijn verzameld zijn kwantitatief en in dit hoofdstuk wordt uitgelegd op welke manier die data zijn verzameld en waarom de data op deze manier zijn verzameld. Er is voor het gebruik van enquêtes gekozen omdat op deze manier in korte tijd veel bruikbare kwantitatieve data kan worden verzameld. Interviews zouden veel data over weinig respondenten opleveren terwijl er in dit onderzoek juist relatief weinig data van veel mensen benodigd zijn om een algemeen beeld te krijgen over hoe bewoners van een dorp denken over Blauwestad. In de eerste paragraaf komt de manier van dataverzameling aan bod. Vervolgens wordt er een paragraaf aandacht besteed aan de kwaliteit van de verzamelde data. Tot slot wordt uitgelegd hoe de analyse van de data is uitgevoerd en hoe deze analyse helpt om de verschillende deelvragen te beantwoorden.

3.1 Dataverzameling

Om de hoofdvraag en de bijbehorende deelvragen te kunnen beantwoorden zijn er doormiddel van enquêtes kwantitatieve data verzameld over bewoners van de dorpen die om Blauwestad liggen. De enquêtes zijn 'face-to-face' (McLafferty, 2010) afgenomen zodat de respondent eventuele vragen over de enquête meteen beantwoord kan krijgen. Daarnaast is de enquête ook online verspreid doormiddel van sociale media en e-mail en zijn er op verschillende plekken in de dorpen Finsterwolde, Midwolda en Winschoten stapels uitgeprinte enquêtes achtergelaten bij openbare voorzieningen zoals de bibliotheek. Om ook deze respondenten in de gelegenheid te stellen om vragen te stellen is een formulier bijgeleverd met uitleg over wie ik ben en wat ik doe, inclusief een e-mailadres waar eventuele vragen naartoe kunnen worden gestuurd. Hiermee zijn in een korte tijd rond de honderd respondenten verkregen .

De gegevens blijven anoniem en zijn vertrouwelijk behandeld. Verder heeft onder andere de omgevingsvisie van de Gemeente Oldambt gediend als inspiratiebron om te onderzoeken in hoeverre de door de Gemeente Oldambt verwachtte effecten ook daadwerkelijk aanwezig zijn. Deze vragen zijn opgesteld aan de hand van de Likertschaal zoals beschreven in McLafferty (2010). Dit houdt in dat er gebruik wordt gemaakt van vijf gradaties in antwoordmogelijkheden. In de enquêtes is gebruik van vakjargon zoveel mogelijk vermeden en zijn de vragen zo simpel mogelijk gehouden zodat elke respondent de vraag goed begrijpt en op de best mogelijke manier kan antwoorden.

3.2 De enquête

In dit onderzoek worden Winschoten, Finsterwolde en Midwolda met elkaar vergeleken doormiddel van het afnemen van enquêtes in deze dorpen. Hierbij zijn uit elk dorp ten minste dertig respondenten ondervraagd waardoor er uiteindelijk een analyse wordt gemaakt van negentig respondenten. Op deze manier ontstaat er een evenredige verhouding tussen de dorpen met als gevolg dat de respondenten worden gekozen volgens de 'simple random sampling' methode (Rice, 2010) aangezien er in dit onderzoek niet naar een bepaalde doelgroep wordt gezocht.

3.3 Kwaliteit data en ethiek

Tijdens het onderzoek zijn er verschillende afwegingen gemaakt met betrekking tot de ethiek van het onderzoeken. Zo is er op zondagen niet geënquêteerd aangezien dit een algemene vrije dag is en is er, voor het achterlaten van enquêtes bij de openbare bibliotheek, van tevoren toestemming gevraagd aan de manager. Uiteindelijk zijn er rond de honderd respondenten vergaard waaruit vervolgens de benodigde negentig respondenten op basis van de gegeven antwoorden werden geselecteerd. Dit was nodig omdat sommige ingevulde enquêtes niet bruikbaar waren doordat sommige vragen niet zijn beantwoord. Een belangrijke variabele waarop de uiteindelijke selectie is gebaseerd in dit proces was de postcode. Als deze niet is ingevuld heeft de enquête geen meerwaarde voor het beantwoorden van de tweede deelvraag. Indien het een face-to-face afgenomen enquête bevatte is alsnog achterhaald met behulp van het internet in welke wijk de respondent woont.

De kwaliteit van de antwoorden op de open vragen viel soms tegen en de vragen bleken voor sommige respondenten lastig te zijn om goed te beantwoorden. Doordat het een open vraag betreft was dit van te voren ook te verwachten en is hier rekening mee gehouden door de vraag zo simpel mogelijk te stellen. Uiteindelijk blijft het vooral een kwestie van het interpreteren van de gegeven antwoorden door de onderzoeker zelf. Op deze manier zijn de gegevens ook gecategoriseerd maar wordt er voorzichtig omgegaan met harde uitspraken over de data van de open vragen. Deze dienen meer als indicatie van hoe de bewoners de fysieke omgeving om zich heen zien.

3.4 De analyse

Als eerste is er in de enquête gevraagd naar de leeftijd en het geslacht van de respondent om een algemeen beeld te kunnen schetsen van de samenstelling van de respondenten. Deze data worden gebruikt bij zowel de beschrijvende statistiek als bij de statistische toets bij de beantwoording van de derde deelvraag. De verkregen postcodes bij vraag twee worden gebruikt om de tweede deelvraag, *“Is het effect van Blauwestad op de omgeving overal hetzelfde in de omliggende gebieden?”*, te beantwoorden.

Om de eerste deelvraag te kunnen beantwoorden, *“Wat merken de bewoners van de omliggende dorpen van de effecten van de aanleg van Blauwestad?”*, zullen de antwoorden bij vraag drie, vier en vijf worden geanalyseerd. De woorden/effecten die worden genoemd door de respondent zullen worden gecategoriseerd waardoor er een duidelijk overzicht ontstaat van de frequentie van de effecten. Vervolgens is er geturfd waarmee de modus kan worden aangetoond. De data zijn echter nominaal en zal door middel van beschrijvende statistiek voldoende moeten zijn om een goed algemeen beeld te geven van de effecten die Blauwestad heeft op de regio.

Om de tweede deelvraag, *“Zijn de sociaaleconomische effecten van Blauwestad op de omgeving overal hetzelfde in de omliggende gebieden?”*, te kunnen beantwoorden is het geografisch informatiesysteem ArcGis gebruikt om een kaart te kunnen maken zodat er een visuele interpretatie volgt van de verkregen resultaten. Hierbij wordt gebruik gemaakt van de behaalde informatie uit de vragen zes tot en met tien waarbij respondenten doormiddel van een cijfer en een likert-schaal hebben aangegeven wat voor effect de aanleg van Blauwestad op hen heeft. Vervolgens wordt deze informatie in de vorm van een Excel bestand gekoppeld aan een bestand met postcodegebieden door de postcodes uit vraag twee te gebruiken. Op deze manier worden in een GIS kaart de gemeten effecten van de ArcGis kaart snel duidelijk en kunnen verschillen tussen gebieden worden bekeken.

De derde deelvraag, *“Zijn er verschillen tussen het verwachte effect en het werkelijke effect op de omliggende gebieden?”*, wordt in eerste instantie beantwoord door beschrijvende statistiek te gebruiken om na te gaan of de verwachte effecten ook daadwerkelijk door de bewoners worden ervaren. In zekere zin bouwt deze vraag verder op de eerste deelvraag. Echter gaat deze vraag dieper

in op de effecten door te kijken welke effecten nou bijdragen aan de ervaring van Blauwestad en welk effect nou het meest wordt ervaren door de bewoners. Hierbij komt een statistische toets aan bod die hieronder wordt uitgelegd:

Om te onderzoeken of er een verband is tussen de waardering van Blauwestad die is gegeven door middel van een cijfer bij vraag zes en de, in hoofdstuk 2.4 beschreven, onderzochte sociaaleconomische effecten is er gekozen voor een regressieanalyse. In dit geval voor de meervoudige lineaire regressieanalyse. Hierbij wordt de interval waarde die verkregen is door een Likertschaal bij vraag zeven als afhankelijke gebruikt. Variabelen zoals leeftijd, geslacht en uiteraard de vier effecten zijn dus de verklarende variabelen. Omdat de vier effecten bij vraag zeven t/m tien ordinaal zijn kunnen deze niet zonder aanpassing in de berekening worden meegenomen. Daarom zijn er bij elke variabele nieuwe dummyvariabelen gecreëerd omdat deze wel in de formule mag worden meegenomen. Hierbij wordt er bij elke variabele een referentiecategorie gekozen. De nulhypothese en de alternatieve hypothese die hier bij hoort luidt als volgt:

- H0: Er is geen lineair verband tussen de waardering van Blauwestad enerzijds en leeftijd, geslacht, sociale interactie, recreatiemogelijkheden, toerisme en bewoners anderzijds.
- H1: Er is ten minste een lineair verband tussen de waardering van Blauwestad enerzijds en leeftijd, geslacht, sociale interactie, recreatiemogelijkheden, toerisme en bewoners anderzijds.

4. Resultaten

Inleiding

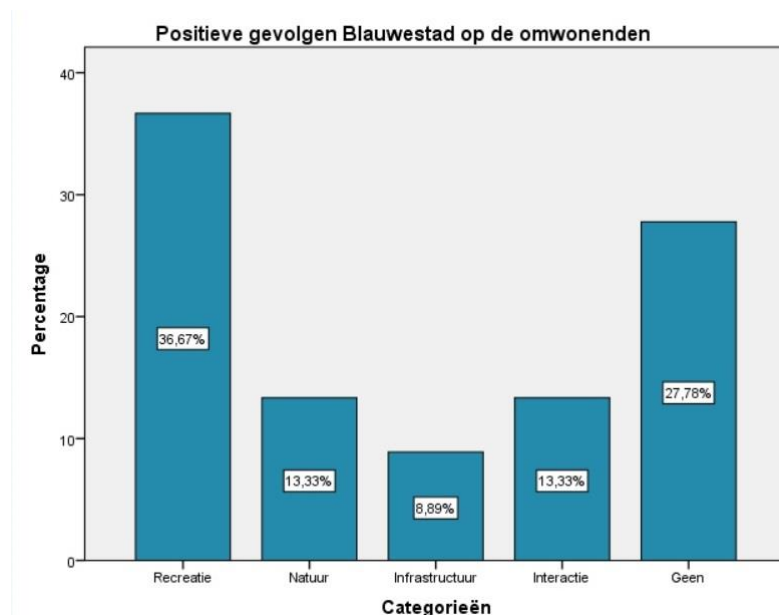
In dit hoofdstuk worden de resultaten besproken die zijn gegenereerd met behulp van het statistische programma SPSS. Ook het geografisch informatiesysteem ArcGis is gebruikt om een kaart te maken. De resultaten worden gekoppeld aan de besproken theorie door middel van een paragraaf genaamd 'discussie' en zullen uiteindelijk leiden tot een antwoord op de hoofd en deelvragen.

4.1 Ervaring Blauwestad door de omgeving

Na het verwerken van de enquêtes bleek dat er zeer uiteenlopende meningen over Blauwestad bestaan en dat de invloed van Blauwestad op de inwoners van Winschoten, Finsterwolde en Midwolda voor iedereen verschilt. Toch omschrijft meer dan de helft van de ondervraagden (51%) één of meerdere keren Blauwestad als een natuurgebied en als een plek waar je goed kan recreëren. Hierbij is voornamelijk fietsen een populaire bezigheid onder bewoners van het gebied. Dat het nieuwe gebied wordt gewaardeerd als recreatiegebied blijkt ook uit de vraag of de nieuwe recreatiemogelijkheden interessant zijn voor de ondervraagde (Bijlage 1, vraag 8). 67,8% van de ondervraagden geeft namelijk aan het hier eens of zeer mee eens te zijn. Om overzichtelijk te kunnen zien wat de positieve en de negatieve ervaren effecten zijn van de aanleg van Blauwestad zijn de positieve en negatieve effecten opgedeeld in categorieën zoals te zien zijn in figuur 4.1. en 4.2.

Positieve ervaringen Blauwestad

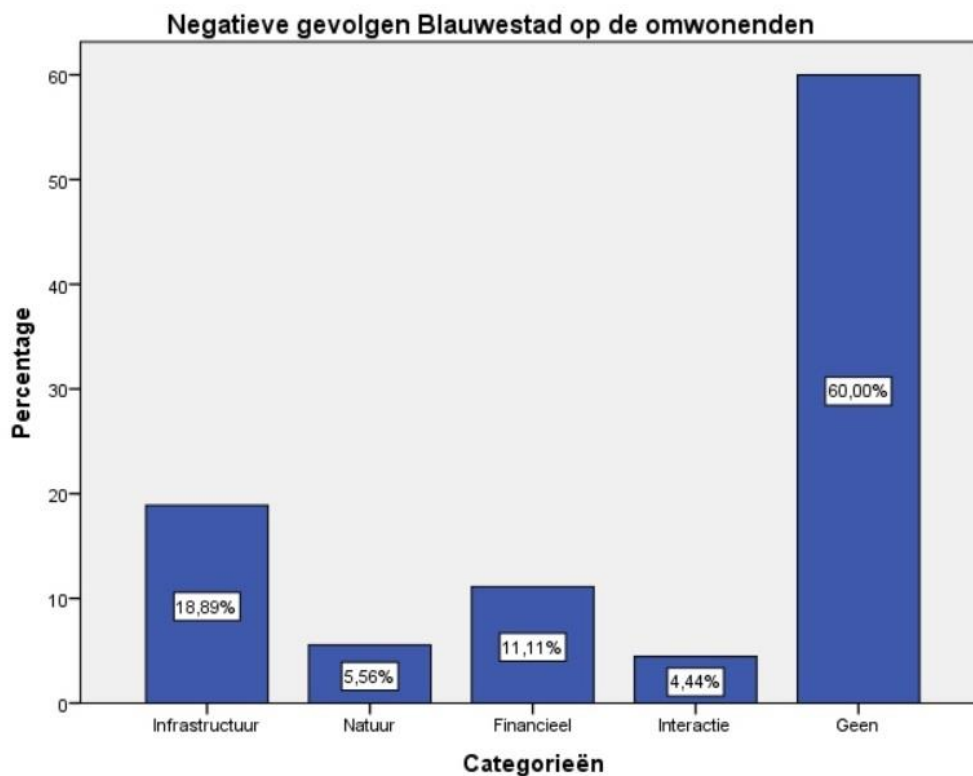
In figuur 4.1. is te zien welke positieve gevolgen het meeste worden gemerkt door de omwonenden van Blauwestad. Het grootst merkbare positieve effect is de categorie 'recreatie'. Hier bij valt te denken aan het ondernemen van activiteiten die mogelijk zijn geworden door de aanleg van Blauwestad. De twee meest genoemde activiteiten zijn fietsen en bootje varen. Op een opvallende tweede plek komen de omwonenden die geen persoonlijk positief gevolg ondervinden van de aanleg van Blauwestad. Dit kan echter genuanceerd worden door het feit dat mensen die Blauwestad wel positief vinden voor de omgeving maar geen persoonlijk positief gevolg konden noemen ook onder deze categorie worden gerekend. Onder natuur en interactie worden respectievelijk de beleving van de natuur en de ontstane interactie tussen bewoners bedoeld. Zo geven mensen die onder interactie worden gerekend aan dat het gezelliger is geworden in de buurt en dat het op een positieve manier drukker is geworden. Infrastructuur behoort tot het minst aangegeven positieve gevolg van Blauwestad en bestaat voornamelijk uit betere verbindingen en bereikbaarheid van het gebied.

Figuur 4.1. Positief ervaren effecten opgedeeld in categorieën. Bron: Eigen werk

Negatieve ervaringen Blauwestad

In figuur 4.2. is te zien dat de meerderheid van de respondenten geen negatief persoonlijk gevolg ondervindt van de aanleg van Blauwestad. Als dit cijfer wordt vergeleken met het percentage respondenten dat onder de categorie 'geen' bij positieve effecten valt kan er geconcludeerd worden dat de respondenten eerder een positief effect van Blauwestad kunnen noemen dan een negatief effect. Infrastructuur wordt als het grootste negatieve gevolg genoemd. Hierbij weten de respondenten over het algemeen zeer specifieke verkeerssituaties te benoemen uit hun omgeving zoals een rotonde die voor verkeershinder zorgt of een bepaald fietspad waar geen verlichting aanwezig is. Ook financieel gezien ondervinden omwonenden hinder van Blauwestad. Ze moeten bijvoorbeeld concurreren met de nieuwbouw in Blauwestad en zien de huizenprijzen van hun eigen huizen dalen. Als laatste twee gevolgen worden natuur en interactie genoemd. Bij een negatief effect van natuur is te denken aan insectenoverlast en vervuild water. Bij interactie wordt het sociale verschil tussen inwoners van Blauwestad en omwonenden genoemd waarbij de inwoners van Blauwestad door een minderheid van de ondervraagden worden omschreven als "dat volk" en "die Hollanders".

Figuur 4.2. Negatief ervaren effecten opgedeeld in categorieën. Bron: Eigen werk.

Conclusie

De ondervraagden zijn eerder in staat om een positief gevolg te noemen van Blauwestad voor hen persoonlijk dan een negatief gevolg. Hierdoor kan de conclusie worden getrokken dat Blauwestad in zijn algemeen positief wordt ervaren door de inwoners van Winschoten, Finsterwolde en Midwolda. Dit blijkt ook uit de kaart in figuur 4.4. waarop te zien is dat in elke dorp de waardering van Blauwestad een voldoende is.

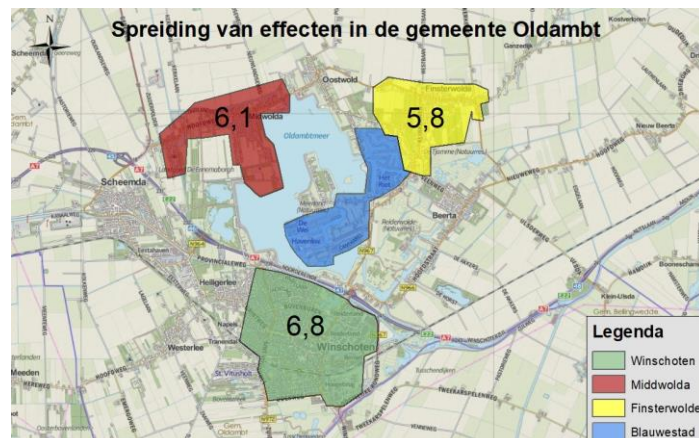
4.2 Verschil in effecten tussen de onderzoeksgebieden

In tabel 4.3. is te zien hoe de verschillende dorpen de effecten van Blauwestad waarderen. In de tabel is bij elke stelling, zoals gevraagd in de enquête, per dorp het meest gegeven antwoord weergegeven. Uit deze resultaten blijkt dat de dorpen redelijk eensgezind zijn over de verschillende stellingen. Echter is het opvallend dat juist inwoners van Winschoten, als grootste dorp van de drie, minder toeristen ervaren dan inwoners van Midwolda en Finsterwolde. Dit is in tabel 4.3. terug te zien in het grijs gekleurde vak.

	Winschoten	Midwolda	Finsterwolde
Meer sociale interactie tussen de dorpen onderling	Neutraal	Neutraal	Neutraal
De nieuwe recreatiemogelijkheden zijn interessant	Eens	Eens	Eens
Meer toeristen in de omgeving	Neutraal	Eens	Eens
Inwoners zijn anders dan in mijn dorp	Neutraal	Neutraal	Neutraal

Tabel 4.3. De modus van de gegeven antwoorden per dorp. Bron: Eigen werk.

Dit verschil in ervaren toerisme zou verklaard kunnen worden door het feit dat Winschoten een dorp is dat twee keer zo groot is als bijvoorbeeld Finsterwolde. Hierdoor kunnen inwoners anoniemer over straat in vergelijking met Finsterwolde waar veel inwoners elkaar kennen. Een toegenomen aantal toeristen zal hierdoor minder snel opvallen in Winschoten. In figuur 4.4. is de gemiddelde waardering van Blauwestad op de inwoners weergegeven door het antwoord op de vraag "Kunt u op een schaal van 1 t/m 10 aangeven wat voor effect de aanleg van Blauwestad op u heeft gehad?" in kaart te brengen. Hierbij is 1 'zeer negatief' en 10 'zeer positief'. Uit figuur 4.4. is af te leiden dat inwoners uit Winschoten de hoogste waardering geven aan Blauwestad met een 6.8. Echter liggen de getallen niet ver uit elkaar en wordt er door elk dorp gemiddeld gezien een voldoende gegeven op de eerder vermeldde vraag.

Figuur 4.4. Een kaart waarin de verschillen tussen de dorpen op het gebied van ervaren effecten wordt duidelijk gemaakt. Bron: Eigen werk.

Conclusie

De verwachting dat de aanleg van Blauwestad door de respondenten uit Winschoten als beste wordt ervaren blijkt waar te zijn (zie figuur 4.4.). Echter blijkt uit de data niet dat een bepaald effect sterker optreedt bij inwoners van Winschoten vergeleken met inwoners uit de andere dorpen.

4.3 Verschillen tussen het verwachte effect en het werkelijke effect op de omgeving

In figuur 4.5. is de uitkomst van de regressieanalyse te zien met in het omliggende vak de meest significante variabelen. In de linker kolom zijn de verschillende variabelen te vinden die gebruikt zijn. Zo bestaat de categorie 'IntZeerOneens' uit de respondenten die het zeer oneens zijn met de uitspraak 'Ik vind dat Blauwestad zorgt voor meer sociale interactie tussen de omliggende dorpen'. De belangrijkste kolommen om te zien of een variabele invloed heeft op de waardering van Blauwestad zijn de tweede en de laatste kolom. De laatste kolom geeft de significantie weer waarbij geldt: Hoe lager het getal hoe belangrijker dit getal is in het verklaren van de algemene waardering van Blauwestad. De tweede kolom geeft de sterkte weer van het verband tussen de variabele enerzijds en de gegeven waarde van Blauwestad anderzijds. Hoe groter dit getal, hoe groter dit verband is. Hiervoor maakt het niet uit of het een positief of negatief getal is maar gaat het enkel om het cijfer.

Uit de analyse blijkt dat de waardering van interactie en recreatie het meeste invloed heeft op de waardering van Blauwestad in zijn algemeen. Dit betekent dat als een respondent bij de vraag 'De nieuwe recreatiemogelijkheden in Blauwestad (watersport, natuurgebied, wandelen, evenementen) zijn voor mij interessant' een hoge waarde geeft, dit sneller leidt tot een hoog cijfer op de vraag 'Kunt u op een schaal van 1 t/m 10 aangeven wat voor effect de aanleg van Blauwestad op u heeft gehad?'. Ditzelfde geldt voor de factor interactie.

12	(Constant)	4,403	,561		7,850	,000
	Lftijd	,021	,009	,178	2,277	,025
	IntZeerOneens	-2,383	,567	-,394	-4,207	,000
	RecZeerEens	2,454	,359	,618	6,835	,000
	RecEens	,957	,300	,295	3,192	,002
	ToeZeereens	1,532	,469	,253	3,264	,002
	ToeZeerOneens	1,869	1,000	,170	1,870	,065
	BewEens	-,598	,282	-,165	-2,121	,037

Figuur 4.5. De uitkomst van de regressieanalyse. Bron: Eigen werk.

Conclusie

Interactie tussen dorpen en interessante recreatiemogelijkheden zijn factoren waar de respondenten veel waarde aan hechten. Als bestuurders willen dat Blauwestad een hogere waardering krijgt zou dat het snelst te bereiken zijn door zich te richten op een plan waarin de interactie tussen dorpen wordt gestimuleerd en de recreatiemogelijkheden worden verbeterd of uitgebreid. De verwachting dat ouderen de vernieuwde omgeving lager zullen waarderen dan jongeren blijkt niet juist te zijn. Figuur 4.5. laat namelijk zien dat dat er een positief significant verband is tussen de leeftijd en de hoogte van het cijfer van de waardering van Blauwestad. Dit betekent dat hoe ouder de respondent is hoe hoger de waardering van het gebied zal zijn.

4.4 Discussie

De fysieke ingrepen in Blauwestad en de daarbij horende nieuwe functie van het gebied zorgen ervoor dat Blauwestad door de omwonenden vooral wordt ervaren als een prachtig recreatiegebied. Echter zorgen twee andere veranderingen in appearance en identity (Antrop, 1998) voor een veel lager effect. Zo wordt interactie tussen de verschillende dorpen, één van de speerpunten van de omgevingsvisie van de gemeente Oldambt (2017), in de vorm van een 'blauw hart' slechts door 13,33% van de respondenten benoemd als positief effect. Daarnaast wordt Blauwestad niet vaak omschreven als een woongebied door de omwonenden. Deze twee factoren zouden aan elkaar gerelateerd kunnen zijn door te kijken naar de theorie van Brown en Perkins (1992): De individualistische cultuur in Blauwestad, dat terug te zien is aan de verscheidene bouwstijlen doordat inwoners zelf huizen laten bouwen op dure kavels, zou kunnen botsen met de meer collectievere bouwstijl die in de omringende dorpen te vinden is in de vorm van bijvoorbeeld rijtjeswoningen. Hierdoor zou er een lagere place attachment kunnen zijn met, in dit geval, Blauwestad door de omwonenden (Brown en Perkins, 1992).

Bonaiuto et al. (1999) vermelden al dat hoe meer faciliteiten aanwezig zijn in een gebied, hoe groter de verbondenheid met dit gebied wordt voor bewoners. Dit kan gekoppeld worden aan het resultaat dat het hebben van meer en betere recreatiemogelijkheden zorgt voor een hogere waardering van Blauwestad. Daarnaast heeft de leeftijd van de respondent een positieve invloed op de waardering van Blauwestad. Hieruit kan worden geconcludeerd dat de oudere respondenten, ondanks hun historische perspectief zoals beschreven door Hay (1998), geen veranderde place attachment hebben. Dit is in tegenstelling tot wat Brown en Perkins (1992) beweerden over het psychologisch hard aan komen van fysieke veranderingen in een gebied.

5. Conclusies

5.1 Conclusie

De inwoners van Winschoten, Midwolda en Finsterwolde hebben de afgelopen jaren een fysieke verandering, oftewel een verandering in appearance (Antrop, 1998), meegemaakt in hun directe omgeving door de aanleg van Blauwestad. Deze verandering wordt overwegend positief ervaren aangezien de ondervraagden eerder in staat om een positief gevolg te noemen van Blauwestad voor hun persoonlijk dan een negatief gevolg. Interactie tussen dorpen en interessante recreatiemogelijkheden zijn factoren waar de respondenten veel waarde aan hechten. Als bestuurders willen dat Blauwestad een hogere waardering krijgt zou dat het snelst te bereiken zijn door te richten op een plan waarin de interactie tussen dorpen wordt gestimuleerd en de recreatiemogelijkheden worden verbeterd of uitgebreid. Andere gemerkte effecten zijn effecten op basis van interactie, natuur, financiën en infrastructuur. Zo geven de respondenten gemiddeld niet aan dat er meer interactie tussen de dorpen is gekomen. Winschoten waardeert de aanleg van Blauwestad, zoals verwacht op basis van een artikel van De Noordelijke Rekenkamer (2010), het meest maar er zijn geen bepaalde effecten die door inwoners van Winschoten het best worden beoordeeld ten opzichte van de andere dorpen. De verwachte doelen en de bijbehorende effecten, zoals omschreven staan in het omgevingsplan van de gemeente Oldambt (2017), zijn in werkelijkheid niet allemaal zo groot als werd verwacht. Zo wordt Blauwestad nog niet door het merendeel van de respondenten ervaren al verbindingsplek tussen de dorpen. Het gevolg kan zijn dat de place attachment met Blauwestad laag is.

5.2 Reflectie

Het persoonlijk afnemen van de enquêtes heeft veel tijdsverlies opgeleverd. Het bleek namelijk een tijdrovend proces te zijn waarbij steeds maar één respondent per keer kon antwoorden. Dit is opgelost door zowel online enquêtes af te nemen als het achterlaten van een stapel enquêtes bij openbare voorzieningen. Hierdoor werden de data alsnog op tijd verzameld. De manier van data verwerken heeft de meeste tijd gekost en had door middel van tijdig hulp vragen van experts op het gebied van dataverwerking beter kunnen worden voorbereid. De beschrijvende statistiek is echter goed gelukt en zorgt voor een duidelijk algemeen beeld van de mening van de respondenten over Blauwestad. Het bleek uiteindelijk lastig om de verklarende statistiek op zo een manier uit te leggen dat een lezer zonder wetenschappelijke achtergrond ook snapt hoe de resultaten te interpreteren zijn. De interpretatie van de toets had echter wat uitgebreider gekund zodat er meer verbanden tussen de variabelen te bespreken zijn. De uitkomsten zijn echter realistisch en sluiten aan bij de in het theoretisch kader besproken theorieën.

5.3 Aanbevelingen

Verder onderzoek zou zich kunnen richten op een meer kwalitatieve vorm van onderzoek doen met dit onderzoek als basis voor bijvoorbeeld interviewvragen. Zo zou er een interview guide kunnen worden gemaakt om te achterhalen wat de gemeente Oldambt kan doen om de interactie tussen dorpen te verbeteren. Dit zou een logisch gevolg kunnen zijn van het resultaat uit dit onderzoek dat interactie en recreatie een grote invloed hebben op de waardering van Blauwestad. Ook is het interessant om te onderzoeken hoe bewoners van Blauwestad tegen de omringende dorpen aankijken en door dat te vergelijken met dit onderzoek zou er een bepaalde wisselwerking kunnen worden ontdekt.

Literatuurlijst

CBS (2017). *Kom van alles te weten over gemeente Oldambt*. Geraadpleegd op 20-01-2018 via: <https://allecijfers.nl/gemeente/oldambt/>.

Antrop, M. (1998). Landscape change: Plan of chaos? *Landscape and urban planning*, 41(3), 155-161.

Bonaiuto M., Aiello A., Perugini M., Bonnes M. & Ercolani A, P. (1999). Multidimensional perception of residential environment quality and neighbourhood attachment in the urban environment. *Journal of Environmental Psychology* 19, 331–352.

Brown B.B. & Perkins D.D. (1992) Disruptions in Place Attachment. In: Altman I., Low S.M. (eds) *Place Attachment. Human Behavior and Environment (Advances in Theory and Research)*, vol 12. Springer, Boston, M

De Noordelijke Rekenkamer (2010). *Eindrapport Blauwestad*. Rapport 1. Assen: De Noordelijke Rekenkamer.

Florida, R. (2005). *Cities and the Creative Class*. New York: Routledge.

Gemeente Oldambt (2017). *Omgevingsvisie, Basisdocument Januari 2017*. Geraadpleegd op 30-09-2017 via: https://www.gemeenteoldambt.nl/sites/default/files/Omgevingsvisie%20basisdocument_0.pdf.

Giuliani, M. (2003). Theory of Attachment and Place Attachment. In M. Bonnes (Red.), *Psychological Theories for Environmental Issues* (pp. 110 – 143). New York: Routledge.

Hospers, G. (2011). Bevolkingskrimp vraagt warme aanpak. *Vitale Stad*, 14(3), 28-30.

Krätke, S. (2010). 'Creative Cities' and the Rise of the Dealer Class: A Critique of Richard Florida's Approach to Urban Theory. *International Journal of Urban and Regional Design*, 34(4), 835-853.

Latten, J., Das, M., & Chkalova, K. (2008). De stad Groningen als roltrap van Noord-Nederland. *Bevolkingstrends*, 56(2), 52-59.

Manzo, L.C. & Devine-Wright, P (2014). *Place Attachment: Advances in Theory, Methods and Applications*. Abingdon: Routledge.

McLafferty, S.L. (2010). Conducting Questionnaire Surveys. In Clifford., French, S. & Valentine, G. (Eds.), *Key Methods in Geography* (pp. 77-88). Thousand Oaks: SAGE.

Nij Bijvank, R.A.F. (1998). *Toekomstplannen en –wensen van agrariërs in de Blauwe Stad*. Rapport 622. Wageningen: DLO-Staring Centrum.

Pellenburg, P.H. & Van Steen, P.J.M. (2003). Spatial perspectives on firm dynamics in the Netherlands. *Journal of Economic and Social Geography*, 94(5), 620-630.

Pleijte, M. (2009). ZEN: de herontdekking van de burger bij ruimtelijke planning. *NRC*, 24-04-2009.

Rice, S. (2010). Sampling in Geography. In Clifford., French, S. & Valentine, G. (Eds.), *Key Methods in Geography* (pp. 230-252). Thousand Oaks: SAGE.

STOWA (2004). Werkbezoek aan de Blauwe Stad. *H twee O: tijdschrift voor water voorziening en afvalwaterbehandeling*. 37(24), 9.

Van Aalst, I., Atzema, O., Boschma, R. & Van Oort, F. (2006). Creatieve klasse en economische groei in stedelijk Nederland. In Hofstede, B. & Raes, S. (eds.), *Creatief Vermogen* (pp. 123-154). Den Haag: Elsevier.

Bijlagen

Bijlage 1: De enquête Enquête Blauwestad

rijksuniversiteit
groningen

faculteit ruimtelijke
wetenschappen

1. Wat is uw leeftijd en geslacht? O Man O Vrouw
2. Wat is uw postcode?
3. Kunt u een positief gevolg noemen van de aanleg van Blauwestad voor u persoonlijk?
.....
.....
4. Kunt u een negatief gevolg noemen van de aanleg van Blauwestad voor u persoonlijk?
.....
.....
5. Kunt u in drie steekwoorden Blauwestad omschrijven?
.....
.....
6. Kunt u op een schaal van 1 t/m 10 aangeven wat voor effect de aanleg van Blauwestad op u heeft gehad?

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Zeer negatief				Geen effect					Zeer positief
7. 'Ik vind dat Blauwestad zorgt voor meer sociale interactie tussen de omringende dorpen'
 - Zeer mee eens
 - Eens
 - Neutraal
 - Oneens
 - Zeer mee oneens
8. 'De nieuwe recreatiemogelijkheden in Blauwestad (watersport, natuurgebied, wandelen, evenementen) zijn voor mij interessant'
 - Zeer mee eens
 - Eens
 - Neutraal
 - Oneens
 - Zeer mee oneens
9. 'Er zijn meer toeristen gekomen in mijn omgeving'
 - Zeer mee eens
 - Eens
 - Neutraal
 - Oneens
 - Zeer mee oneens
10. 'De bewoners van Blauwestad zijn anders dan de inwoners van mijn dorp'
 - Zeer mee eens
 - Eens
 - Neutraal
 - Oneens
 - Zeer mee oneens